

Spis treści

1. Wprowadzenie	9
1.1. Współczesne idee zarządzania rozwojem przestrzennym: między wymiarem terytorialnym a funkcjonalnym	9
1.2. Problematyka pracy na tle dotychczasowego stanu wiedzy	11
1.3. Cele pracy	17
2. Miękkie przestrzenie – nowe spojrzenie na funkcje i skale planowania .	21
2.1. Geneza koncepcji miękkich przestrzeni	22
2.1.1. Przekształcenia charakteru planowania przestrzennego ...	22
2.1.2. Procesy przeskalowania funkcji państwa narodowego	32
2.2. Istota miękkich przestrzeni planowania	40
2.2.1. Definicja pojęcia	41
2.2.2. Miękkie przestrzenie a miękkie planowanie	43
2.2.3. Przestrzenie miękkie i twarde	45
2.2.4. Od planowania do współzarządzania	47
2.3. Typologia miękkich przestrzeni	50
2.3.1. Motywy, inicjatywa, dynamika czasowa	51
2.3.2. Skale geograficzne – od europejskiej do sublokalnej	57
2.4. Miękkie przestrzenie planowania w dyskursie naukowym: ujęcia krytyczne, wyzwania badawcze	65
2.4.1. Skuteczność miękkich przestrzeni – między wizją a wdrożeniem	65
2.4.2. Narzędzie ideologii neoliberalnej i emanacja postpolityczności?	73
3. Obszar metropolitalny jako miękka przestrzeń planowania	79
3.1. Pojęcie obszaru metropolitalnego w perspektywie międzynarodowej i krajowej	81
3.1.1. Terminologia międzynarodowa: <i>metropolitan area</i> i <i>city-region</i>	82
3.1.2. Terminologia krajowa	86

3.2. Rozwój przestrzenny obszaru metropolitalnego a struktury terytorialno-administracyjne	92
3.2.1. Obszar metropolitalny w zasadniczym podziale terytorialno-administracyjnym – ujęcie strukturalne	93
3.2.2. Dynamika relacji funkcjonalnych i instytucjonalnych miasta i strefy podmiejskiej	98
3.3. Miękkie i twarde przestrzenie planowania w koncepcjach teoretycznych zarządzania metropolitalnego	109
3.3.1. Koncepcja reformy metropolitalnej – obszar metropolitalny jako twarda przestrzeń	110
3.3.2. Koncepcja wyboru publicznego (<i>public choice</i>) – multiskalarność obszaru metropolitalnego	113
3.3.3. Nowy regionalizm – metropolitalna przestrzeń współzarządzania	116
3.3.4. Krytyka nowego regionalizmu	121
3.4. Współczesne funkcje metropolitalnej skali planowania	124
3.4.1. Kreowanie metropolitalnej skali planowania jako element polityki państwa	124
3.4.2. Funkcje planowania w ramach miękkiej przestrzeni obszaru metropolitalnego	127
3.5. Polityczny wymiar obszarów metropolitalnych	133
3.6. Konfiguracja instytucjonalno-przestrzenna obszaru metropolitalnego – w poszukiwaniu wyjaśnień i inspiracji teoretyczno-metodycznych	140
4. Adaptacja podstaw teoretycznych i metodyka badań	145
4.1. Założenia procesu analitycznego	145
4.2. Obszar badań: kraje postsocjalistyczne, Polska, Metropolia Poznań	153
4.3. Pytania badawcze i hipotezy	161
4.4. Metodyka badań empirycznych	165
5. Uwarunkowania instytucjonalne zarządzania rozwojem przestrzennym obszarów metropolitalnych w Polsce	172
5.1. Transformacja systemu planowania przestrzennego w Polsce	173
5.1.1. Dziedzictwo okresu międzywojennego i socjalistycznego ..	174
5.1.2. Planowanie w okresie transformacji ustrojowej	179
5.1.3. Ukształtowanie aktualnego systemu planowania	183
5.2. Terytorialna „luka metropolitalna” jako efekt procesów przeskalowania państwa	188
5.2.1. Obszary metropolitalne w podziałach administracyjnych do 1990 r.	189
5.2.2. Reforma municypalna i jej skutki dla obszarów metropolitalnych	191

5.2.3. Ku dalszej decentralizacji – druga faza reform	194
5.2.4. Faza niedokończonej metropolizacji	200
5.3. Obszary metropolitalne w ustawowym systemie planowania	211
5.3.1. Prawna regulacja planu metropolitalnego	212
5.3.2. Delimitacja planistyczna obszarów metropolitalnych – przestrzenie o rozmytych granicach	217
5.3.3. Studium metropolitalne	223
5.4. Polski system planowania przestrzennego i zarządzania terytorialnego wobec doświadczeń zachodnioeuropejskich	226
6. Metropolia Poznań jako miękka przestrzeń planowania: idea i praktyka	230
6.1. Historyczne i współczesne trendy rozwoju obszaru metropolitalnego Poznania	231
6.1.1. Procesy rozwoju przestrzennego w perspektywie historycznej	232
6.1.2. Współczesne tendencje rozwojowe – ujęcie statystyczne ..	237
6.2. Kreowanie przestrzeni politycznej i świadomości metropolitalnej	241
6.2.1. Początki odrodzonego samorządu terytorialnego	241
6.2.2. Postawy wobec suburbanizacji i zmian systemu planowania	242
6.2.3. Od reformy terytorialno-administracyjnej do miękkiej przestrzeni planowania	246
6.3. Mechanizmy funkcjonowania Metropolii Poznań w świetle interesów i oczekiwań uczestników	251
6.3.1. Praktyka zarządzania metropolitalnego – postpolityczny konsensus?	251
6.3.2. Perspektywa głównych interesariuszy	256
6.3.3. Współzarządzanie poza samorządem lokalnym	266
6.4. Oddziaływanie metropolitalnej koncepcji rozwoju przestrzennego na politykę przestrzenną w gminach	268
6.4.1. Oddziaływanie na projekty studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	269
6.4.2. Oddziaływanie na sferę świadomości planistycznej	274
6.5. Próba bilansu: potencjał idei, opór praktyki	276
7. Podsumowanie: miękka przestrzeń w miękkim systemie planowania ..	281
Literatura	287
Załącznik 1. Wywiady bezpośrednie – lista rozmówców	312
Załącznik 2. Wywiady bezpośrednie – lista pytań	314
Załącznik 3. Konstrukcja indeksów aprobaty (IA) i dostosowania (ID)	316